

חופש הביטוי

גבולות חופש הביטוי - חשיבות ואחריות

חלק א'

מטרה: נכיר את הערך 'חופש הביטוי' ואת החשיבות שלו בחברה

שם מתודה:

טאבו

גוף המתודה:

נזמין מתנדב שיצא מהחדר. בחוץ נסביר לו שעליו לנסות לשכנע את הקבוצה שהצבע הכתום הוא הצבע הכי יפה בעולם. נסביר לו בצד שעליו לעשות את זה אבל אסור לו להגיד את המילים 'כתום' ו'צבע'.

שם מתודה:

הצנזור

גוף המתודה:

נחלק את הקבוצה לשתיים ולכל חצי ניתן עיתון (בעדיפות לשני עיתונים שונים). נסביר לשתי הקבוצות שהן עובדות במחלקת הצנזורה הממשלתית ועליהן לצנזר את כל הכתבות שפוגעות בשמה הטוב של ממשלתנו המושלמת.

דיון:

לאחר שסימנו את הכתבות שהם רוצים לצנזר, נעבור עליהן ביחד ונשאל:

- איך הכתבות שסימנתם עלולות להזיק לממשלה?
- למה היום הכתבות האלה מתפרסמות?
- איך הן מועילות לציבור?
- האם הייתם רוצים לחיות במדינה שבה הצנזורה גדולה כל כך?
- מה הסכנה?
- מה הערך שמגן עלינו היום ודואג שכתבות חשובות יפורסמו?

שם מתודה:

חופש הביטוי

גוף המתודה:

נקרא ביחד את ההגדרה לחופש הביטוי: "חופש הביטוי וההבעה הוא זכותו של כל אדם להביע את דעתו ולומר את שברצונו לומר, מבלי שיוטלו הגבלות שרירותיות על כך, בכל הדרכים המשמשות לכך: דיבור, כתיבה, צילום, הסרטה, וכל דרך תקשורת אחרת. "כל אדם זכאי לחירות הדעה והביטוי"

דיון:

- איזה דוגמאות לחופש ביטוי אתם יכולים למצוא סביבנו חוץ מכתבות ביקורתיות?
- האם חופש הביטוי הוא חופשי או מוגבל?

חלק ב'

20 דקות

מטרה: נתמודד עם סיטואציות בהן חופש הביטוי פוגע בערכים אחרים

שם מתודה:

טוקבקים מהרשת

גוף המתודה:

נתלה על הקיר כתבות מהרשת וטוקבקים אמיתיים שכתבו להן (נספחים). על הקבוצה לעבור בין הטוקבקים ולסמן את הגבולות שלהם בנוגע לשיח לפי מקרא שרשום על הלוח.

מקבא:

- ירוק – מסכים (מסכים עם התוכן והצורה שהדברים נכתבו)
- צהוב- מקבל אבל לא מסכים (זו דעה לגיטימית בעיניי אך אני לא מסכים איתה)
- אדום- דווח כתגובה בלתי הולמת (המסר והאופן בו הוא נכתב לא לגיטימיים כלל)

דיון:

- עד איזה גבול דעה היא לגיטימית?
- מה הופך דעה ללא לגיטימית? דוגמאות..
- אילו ערכים נפגעים כתוצאה מחופש הביטוי כאן?

נספח:

[טוקבקים](#)

שם מתודה:

מלחמת הערכים

גוף המתודה:

נשחק 'מלחמה' עם קלפי הערכים שמופיעים בנספחים. נציב את קלף חופש הביטוי על הרצפה ונפתח מולו כל פעם ערך אחר. על הקבוצה להכריע מי מנצח בכל פעם.

דגש:

למדריך - התשובות כמובן לא יהיו מוחלטות ותמיד יהיו תלויות בעוד משתנים. כדאי לבקש מהקבוצה לתת דוגמא לסיטואציות אמיתיות שבהן הערכים האלה מתנגשים ולשאול איך במקרים האלה זה הוכרע. המטרה היא לחזק את תחושת המורכבות.

דיון:

- האם היו התנגשויות ערכים שהיה קל להכריע בהן?
- מה הגבולות של חופש הביטוי?
- איזה ערך לא תסכימו שיפגע בשביל הגנה על חופש הביטוי?

נספח:

[קלפי ערכים](#)

שורה תחתונה

חופש הביטוי הוא זכות בסיסית שיש לכל אחד מאיתנו בחברה דמוקרטית, חירות המחשבה והדעה חשובות לייצר חברה פלורליסטית. עם זאת, יש לנהוג באחריות גם באמירות שלנו.

תגיות:

דמוקרטיה, חופש הביטוי, פלורליזם, מעגלים, ז'
